

ELŐSZÓ

A trauma túlélői drámaháromszögből, az *áldozat*, az *elkövető* és a *megmentő* szerepei közül választhattak. Ezekről elrugaszkodni (úgy tűnik) csak kivételesen lehetett. A negyvenöt interjúalany többsége zsidó hitközségi árvaházba, s ott újfajta, gyakran cionista közösségi élmények sodrába került.

A kötetet olvasva nemcsak veszteségeiket, traumáikat, kiszolgáltatottságukat ismerhetjük meg. Azt a gondoskodást és közösségépítést is érzékelhetjük, ami-
ben (az interjúk tanúsága szerint) többségüknek része volt, s ami sokuk számára fogódzót jelentett az elszenvedett veszteségek után.

Az interjúkban idős visszaemlékezők idézték fel gyerekkori, kora ifjúkori emlékeiket. A visszaemlékezéseket intézményenként, nemenként és időrendbe csoportosítva olvashatjuk. A bevezető tanulmány és a fogalomtár pedig segít abban, hogy az interjúalanyok életének színhelyeit, intézményes kereteit, hétköznapi és ünnepnapjaik tagolódását és dilemmáikat érzékelhessük.

Annak, hogy mindez közkinccsé válhasson, a Nácizmus Üldözöttei Országos Egyesülete által szervezett tavalyi megemlékező összejövétel teremtette meg a lehetőséget. Azzal, hogy keretet és impulzust adott, és mederbe terelte az interjúvolók és a megemlékezők megelőző és a megemlékezést követő tevékenységét. A kötet szerkesztői tevékenységének eredményeként pedig az egyéni visszaemlékezések a kollektív emlékezet formájává válhattak.

Dénes Iván Zoltán